

Кәсіптік стандарт: «Көлік қозғалысын диспетчерлік басқару»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы: «Көлік қозғалысын диспетчерлік басқару» кәсіби стандарты Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2023 жылғы 7 қыркүйектегі №377 бұйрығымен бекітілген «Кәсіптік біліктілік туралы» Қазақстан Республикасы заңының 5-бабының 5 тармағына және «Кәсіптік стандарттарды әзірлеу және (немесе) өзектендіру қағидаларына» сәйкес әзірленді, білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқытуға, білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен түлектерінің кәсіби біліктілігін тануға және ұйымдар мен кәсіпорындарда персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге қойылатын талаптарды белгілейді.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

- 1) білім – кәсіптік міндет шеңберінде іс-әрекеттерді орындау үшін қажетті зерделенген және меңгерілген ақпарат
 - 2) дағды – кәсіптік міндетті толығымен орындауға мүмкіндік беретін білім мен машықты қолдану қабілеті
 - 3) диспетчерлік қызмет – тасымалдарды оралымды диспетчерлік басқаруды жүзеге асыратын бақылау және байланыс құралдарымен арнайы жабдықталған қызмет
 - 4) кәсіп – жеке адам жүзеге асыратын және орындалуы үшін белгілі бір біліктілікті талап ететін қызмет түрі
 - 5) кәсіптік біліктілік – кәсіп бойынша еңбек функцияларын орындау үшін талап етілетін құзыреттерді меңгеруді сипаттайтын кәсіптік даярлық дәрежесі
 - 6) кәсіптік стандарт – формалды және (немесе) формалды емес, және (немесе) информалды білім беру ескеріле отырып, білімге, машыққа, дағдыға, жұмыс тәжірибесіне, біліктілік деңгейі мен құзыреттілікке, кәсіптік қызметтің нақты бір саласындағы еңбек мазмұнына, сапасына және жағдайларына қойылатын жалпы талаптарды белгілейтін жазбаша ресми құжат
 - 7) көлік құралы – адамдарды, жүктерді тасымалдауға немесе белгілі процестерді немесе операцияларды орындау үшін оларда орнатылған арнайы жабдықты пайдалануға арналған техникалық құрылғы
 - 8) көлік құралының қозғалыс қауіпсіздігі – жолаушылардың, техникалық персоналдың, тұрғындардың өмірі мен денсаулығын сақтауға, жүктердің, шаруашылық жүргізу объектілерінің, көлік жүйесінің техникалық құралдарының сақталуына қауіп төнбеген кезде, көлік құралы қозғалысының есептелген уақыт ішінде қауіпсіз жай-күйде болу қасиеті
 - 9) құзырет – еңбек функциясын құрайтын бір немесе бірнеше кәсіптік міндетті орындауға мүмкіндік беретін дағдыны қолдану қабілеті
 - 10) маршрут – көлік құралының алдын ала жоспарланған жүру жолы
 - 11) машық – кәсіптік міндет шеңберінде жекелеген бірлі-жарым іс-әрекетті физикалық тұрғыдан және (немесе) ақыл-оймен орындау қабілеті
 - 12) тауар-көлік жүкқұжаты – көлік құралдарының қатысуымен оларды өткізу кезінде тауар-материалдық құндылықтардың (ТМҚ) қозғалысын есепке алуға арналған жүкқұжат және жүк жөнелтушіден есептен шығаруға және оларды жүк алушыдан кіріске алуға негіз болып табылады
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
- 1) БА – басшы, маман және басқа да лауазымдардың біліктілік анықтамалығы
 - 2) БТБА – жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы
 - 3) ТЖКБ – Техникалық және кәсіби білім
 - 4) ТМҚ – тауарлық-материалдық құндылықтар
 - 5) СБШ – салалық біліктілік шеңбері
 - 6) ЭҚЖЖ – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Көлік қозғалысын диспетчерлік басқару

5. Кәсіптік стандарттың коды: H52213146

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

Н Көлік және қоймалау

52 Жүктерді қоймаға қою және қосалқы көлік қызметі

52.2 Қосалқы көлік қызметі

52.21 Құрлықтағы жол көлігінің қосалқы қызметі

52.21.3 Терминалдардың қызметі

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: «Көлік қозғалысын диспетчерлік басқару» кәсіби стандарты көлік қозғалысын диспетчерлік басқару. Маршрутта жылжымалы құрамның үздіксіз және тұрақты қозғалысын ұйымдастыру.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Қызмет бастығы (көлікте) - 6 СБШ-нің деңгейі

- 2) Бас диспетчер (көлікте) - 5 СБШ-нің деңгейі
 3) Диспетчер (көлікте) - 4 СБШ-нің деңгейі
 4) Диспетчерлік қозғалыс қызметінің және тиеу-түсіру жұмыстарының операторы - 3 СБШ-нің деңгейі
 5) Диспетчерлік қызмет операторы (көлікте) - 3 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Қызмет бастығы (көлікте)»:			
Топтың коды:	1325-1		
Қызмет атауының коды:	1325-1-036		
Кәсіптің атауы:	Қызмет бастығы (көлікте)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 тіркелген. Бас диспетчер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Көлік қызметтері	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Жоғарғы білім (бакалавриат) 5 жылдан кем емес практикалық тәжірибе		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1325-1-036 - Қызмет бастығы (көлікте)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Өндірістік бағдарламаларға, күнтізбелік жоспарларға және ауысымдық - Тәуліктік тапсырмаларға сәйкес кәсіпорынның диспетчерлік қызметінің жұмысын ұйымдастыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Диспетчерлік қызметті басқару 2. Диспетчерлік қызметтің жұмысын бақылау 3. Диспетчерлік қызметтің қызметін қамтамасыз етуді ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Диспетчерлік қызметті басқару			

Дағды 1:
Диспетчерлік қызметтің
жұмысына басшылық жасау

Машықтар:

1. Кәсіпорынның нұсқауларын, стандарттарын ұстаныңыз
2. Диспетчерлік қызметтің жұмысын, ауысымдарды жауапты қабылдауды және тапсыруды ұйымдастыру
3. Диспетчерлік қызметтің қызметін жоспарлау
4. Көлік операцияларын жоспарлау
5. Кәсіпорынның басқа қызметтерімен, көлік, жөндеу бөлімшелерімен жедел байланыс ұйымдастыру және қолдау
6. Тәуекелдерді талдау және бағалау
7. Бір уақытта бірнеше тапсырманы орындаңыз
8. Диспетчерлік қызмет қызметіндегі нормативтік талаптардың сақталуын қамтамасыз ету
9. Көлік, тиеу-түсіру операцияларының шығындарын азайту
10. Қызметкерлердің жұмысын ұйымдастыру
11. Ұжымның қызметін жоспарлау
12. Жоспарлау, Жұмысты ұйымдастыру, диспетчерлік қызметті, персоналды басқару кезінде туындайтын мәселелерді шешу
13. Қызметкерлерді еңбекті қорғау, өнеркәсіптік, өрт қауіпсіздігі бойынша оқытуды, нұсқамалар, білімдерін тексеруді ұйымдастыру
14. Бағынысты персонал үшін біліктілік пен құзыреттілікті алу және растау талаптарын, тәртібін белгілейтін нормативтік және техникалық құжаттаманы қолдану
15. Персоналды оқытуды ұйымдастыру және аттестаттау мәселелері бойынша персоналды ішкі оқыту жүйесімен және/немесе сыртқы тараптармен өзара іс-қимыл жасау
16. Кәсіпорын бөлімшелерін қажетті материалдармен, жабдықтармен қамтамасыз етуді бақылау
17. Диспетчерлік пульт жабдығын, есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, байланыс құралдарын пайдалану
18. Басқару навигациялық жүйесін пайдаланыңыз
19. Жабдыққа, коммуникация және байланыс құралдарына пайдалану құжаттамасын пайдалану
20. Диспетчерлік қызмет жұмысының нәтижелерін құжаттау
21. Есептерді талдау
22. Бағынысты персоналдың кәсіби құзыреттілігін мерзімді тексеру бойынша есепті құжаттаманы жүргізу

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның Әлеуметтік және еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Тасымалдауды, тиеу-түсіру жұмыстарын, тасымалдау процесін жедел басқаруды ұйымдастыру тәртібі туралы ішкі ережелер мен нұсқаулықтар 3. Көлік процестерін жоспарлау және жедел басқару мәселелері бойынша әдістемелік материалдар 4. Кәсіпорында өндірістік жоспарлау мен диспетчерлеуді ұйымдастыру 5. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 6. Кәсіпорын бөлімшелерінің мамандануы және олардың арасындағы өндірістік байланыстар 7. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) номенклатурасы мен түрлері 8. Қоймалардың, қайта тиеу кешендерінің жұмысын, көліктік және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды ұйымдастыру 9. Бағынысты персоналды даярлау және олардың біліктілігін растау тәртібіне қойылатын талаптар 10. Кәсіпорынның, білім беру ұйымдарының (оқу орталықтарының) кадр қызметінің жұмыс істеу тәртібі 11. Кәсіпорында үздіксіз оқытуды ұйымдастыру негіздері 12. Қызметкерлерді ынталандыру және олардың біліктілігін арттыру тетіктері 13. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникациялар және байланыс құралдары 14. Оның құрамына кіретін диспетчерлік бақылау жүйесінің мақсаты мен жұмыс принципі жабдықтар 15. Заманауи жабдықтар мен есептеу құралдарын, спутниктік мониторинг жүйелерін және т. б. пайдалануға негізделген көлік жұмысын бақылау мен бақылаудың, маршруттардағы тасымалдау жағдайлары мен ерекшеліктерін бақылаудың заманауи әдістері 16. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария, өрттен қорғау ережелері мен нормалары 17. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері 18. Диспетчерлік журналдарды және басқа да техникалық құжаттамаларды жүргізу тәртібі 19. Есеп беру құжаттамасын жасау ережесі 20. Қызметкерлерді даярлауды және/немесе олардың кәсіби құзыреттілігін тексеруді жүргізуге арналған құжаттаманы ресімдеу тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
<p>Дағды 2: Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бөлімше (қызмет) туралы ережені, лауазымдық және өндірістік (жұмыс) нұсқаулықтарды әзірлеу 2. Диспетчерлік кеңестер өткізу 3. Қызметкерлердің жұмыс кестесін қалыптастырыңыз және оның орындалуын қадағалаңыз 4. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмыс кестесінің сақталуына талдау жүргізу және персоналдың толық жүктелуін қамтамасыз ету 5. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық және өндірістік (жұмыс) нұсқаулықтарды сақтауын бақылау 6. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмыс тиімділігіне талдау жүргізу 7. Есептік құжаттаманы қалыптастыру

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпорында өндірістік жоспарлау мен диспетчерлеуді ұйымдастыру 2. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ішкі ережелер мен нұсқаулықтар 3. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 4. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 5. Жұмыс кестесін қалыптастыру тәртібі 6. Кәсіпорынның ішкі құжаттары, лауазымдық және өндірістік (жұмыс) нұсқаулықтары 7. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 8. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
<p>Дағды 3: Диспетчерлерді нормативтік және техникалық құжаттамамен, нұсқаулық-әдістемелік материалдармен, шығыс материалдарымен қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диспетчерлік қызметтің нормативтік және техникалық құжаттамаға, әдістемелік материалдарға қажеттілігін айқындау 2. Лауазымдық және өндірістік (жұмыс) нұсқаулықтарды, әдістемелік құжаттарды қоса алғанда, ішкі құжаттаманы әзірлеу 3. Шығын материалдарының қажеттілігін анықтаңыз 4. Қызметкерлерді қажетті нормативтік және техникалық құжаттамамен, нұсқаулық-әдістемелік материалдармен қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру іс-шараларын жүргізу 5. Диспетчерлік қызметті шығыс материалдарымен қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру іс-шараларын жүргізу 6. Ұжымның қызметін жоспарлау 7. Жұмыста нормативтік және техникалық құжаттаманы, диспетчерлік қызмет туралы ережені пайдалану
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның Әлеуметтік және еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ішкі ережелер мен нұсқаулықтар 3. Көлік процестерін жоспарлау және жедел басқару мәселелері бойынша әдістемелік материалдар 4. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 5. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 6. Материалдар шығыстарының нормалары 7. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды

	<p>Дағды 4: Диспетчерлік қызмет қызметкерлерін көтермелеу және өндіріп алу шаралары туралы ұсыныстар дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бағынысты персоналдың кәсіби құзыреттілігін мерзімді тексеру бойынша есепті құжаттаманы жүргізу 2. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтарды, нормативтік құжаттарды сақтауын бақылау 3. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмыс кестесін, ауысымдық-тәуліктік тапсырмаларды, күнтізбелік жоспарларды, өндірістік бағдарламаларды сақтауына талдау жүргізу 4. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмыс тиімділігін, жұмыс уақытының шығындарын талдау 5. Негізгі еңбек нормаларын есептеңіз 6. Сағаттық, күндік және жылдық еңбек өнімділігін есептеңіз 7. Көтермелеу және жазалау шаралары туралы ұсыныстар дайындау 8. Қызметкерлермен жұмыс бойынша ұйымдастыру іс-шараларын жүргізу 9. Жұмыста нормативтік және техникалық құжаттаманы, диспетчерлік қызмет туралы ережені пайдалану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның Әлеуметтік және еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Ішкі ережелер мен еңбек нұсқаулықтары 3. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 4. Кәсіпорындағы еңбекті ұйымдастыру жүйесі 5. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 6. Есептеу техникасы, коммуникациялар және байланыс құралдары 7. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Диспетчерлік қызметтің жұмысын бақылау</p>	<p>Дағды 1: Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық міндеттерін, өндірістік нұсқаулықтарын, еңбекті қорғау жөніндегі қағидаларын орындауын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтарды, нормативтік құжаттарды сақтауын бақылау 2. Еңбекті қорғау жөніндегі өндірістік нұсқаулықтарды, қағидаларды іске асыру мониторингін жүзеге асыру 3. Тасымалдауды ұйымдастыру бойынша өтінімдерді қабылдау, беру және орындау туралы ақпаратты талдау 4. Қызметкерлер ұжымының жұмысын ұйымдастыру 5. Бағынышты қызметкерлер үшін қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз ету саласындағы кәсіпорынның мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдау 6. Жүргізілген тексерулердің нәтижелерін құжаттау, қажетті жағдайларда жедел шаралар қабылдау

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Диспетчерлік қызмет туралы ереже, диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 3. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 4. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 5. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары 6. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Дағды 2: Жұмыстардың орындалуын мониторингілеу және бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметкерлер ұжымының жұмысын ұйымдастыру 2. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің ауысымдық-тәуліктік тапсырмаларды, күнтізбелік жоспарларды, өндірістік бағдарламаларды орындауын бақылау 3. Диспетчерлік пульт жабдығын, есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы және байланыс құралдарын пайдалану 4. Диспетчерлік қызмет жұмысының нәтижелерін құжаттау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Диспетчерлік қызмет туралы ереже, диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 3. Кәсіпорында қабылданған жоспарлау жүйесі 4. Кәсіпорынның, көлік бөлімшесінің, диспетчерлік қызметтің стратегиялық, ағымдағы және жедел жоспарлары. 5. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі. 6. Диспетчерлік бақылау жүйесінің, диспетчерлік қызмет жабдықтарының мақсаты мен жұмыс принципі. 7. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары. 8. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Дағды 3: Басқарудың неғұрлым жоғары деңгейіндегі (орталық диспетчерлік қызмет) басшылықты және/немесе ұқсас қызметті диспетчерлік қызмет жұмысының нәтижелері туралы хабардар ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диспетчерлік пульт жабдығын, есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация, байланыс құралдарын пайдалану 2. Тасымалдауды ұйымдастыру бойынша өтінімдерді қабылдау, беру және орындау туралы ақпаратты талдау 3. Жүргізілген тексерулердің нәтижелерін құжаттау, келіп түскен өтінімдердің орындалуын талдау, қажетті жағдайларда жедел шаралар қабылдау 4. Басқарудың жоғары деңгейдегі басшылығына және/немесе ұқсас қызметіне (орталық диспетчерлік қызметке) бағынысты қызмет жұмысының нәтижелері туралы хабарлау 5. Тасымалдауды ұйымдастыру бойынша өтінімдердің орындалуы туралы жедел хабарлау

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік жоспарлау, жедел басқару, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру мәселелері бойынша нормативтік құқықтық актілер, әдістемелік материалдар 2. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы 3. Диспетчерлік қызмет туралы ереже, диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 4. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 5. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 6. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 3: Диспетчерлік қызметтің қызметін қамтамасыз етуді ұйымдастыру	Дағды 1: Диспетчерлік қызметті кадрлық қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Үміткердің түйіндемесін талдаңыз және оның лауазым профиліне сәйкестігін бағалаңыз 2. Байланыс құралдарын пайдалана отырып және жеке әңгімелесу өткізу 3. Тиісті құралдарды пайдалана отырып, кандидаттарды кәсіби және жеке бағалауды жүзеге асыру 4. Кандидаттармен ауызша және жазбаша сөйлесу
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР еңбек заңнамасының негіздері 2. Кәсіпорындағы еңбекті ұйымдастыру жүйесі 3. Кәсіпорынның ұйымдық құрылымы 4. Диспетчерлік қызмет туралы ереже, диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 5. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 6. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары 7. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Диспетчерлік қызметті материалдық қамтамасыз ету	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызметтің материалдарға, жабдықтарға қажеттіліктерін талдау және болжау 2. Қызметтің қажеттіліктеріне қажетті шығындарды анықтаңыз 3. Диспетчерлік қызметтің құрамын, жабдықтарын ұтымды орналастыруды жоспарлау 4. Диспетчерлік қызметтің жабдықтарын пайдалануды, оған техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру және бақылау 5. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы және байланыс құралдарын пайдалану
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өндірістік жоспарлау, жедел басқару, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру мәселелері бойынша нормативтік құқықтық актілер, әдістемелік материалдар 2. Диспетчерлік қызмет туралы ереже 3. Өндірісті жоспарлау әдістері 4. Диспетчерлік бақылау жүйесі жабдығының түрлері, мақсаты және қолдану тәртібі 5. Ақпараттық технологиялар негіздері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Жүйелі ойлау Күйзеліске тұрақтылық Шешім қабылдау қабілеті Қарым-қатынас		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Көліктегі аға диспетчер	
10. Кәсіптің карточкасы «Бас диспетчер (көлікте)»:			
Топтың коды:	1325-1		
Қызмет атауының коды:	1325-1-005		
Кәсіптің атауы:	Бас диспетчер (көлікте)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 тіркелген. Диспетчер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Автокөлікте тасымалдауды ұйымдастыру және қозғалысты басқару	Біліктілік:
	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Автомобиль көлігінде тасымалдауды ұйымдастыру және қозғалысты басқару	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіби білім (орта деңгейдегі маман) және 3 жылдан кем емес практикалық тәжірибе және/немесе белгіленген бағдарлама бойынша кәсіби білім		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Диспетчерлік қызмет ресурстарын сауатты пайдалануды қамтамасыз ету, тәуліктік және ауысымдық тапсырмалардың орындалуын бақылау және қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Диспетчерлік қызмет жұмысын ұйымдастырушылық дайындау 2. Көлік қозғалысына диспетчерлік басшылықты қамтамасыз ету 3. Авариялық немесе басқа да төтенше жағдайлар туындаған кезде жедел және шұғыл қызметтермен, жергілікті атқарушы органдармен бірлескен іс-қимылдарды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Диспетчерлік қызмет жұмысын ұйымдастырушылық дайындау			

<p>Дағды 1: Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмысын ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпорынның нұсқауларын, стандарттарын ұстаныңыз 2. Бағыныштылардың (ауысымдардың) жұмысын ұйымдастыру 3. Бағыныштылардың (ауысымдардың) қызметін жоспарлау 4. Көлік операцияларын жоспарлау 5. Кәсіпорынның басқа қызметтерімен, көлік, жөнделу бөлімшелерімен жедел байланыста болыңыз 6. Бір уақытта бірнеше тапсырманы орындаңыз 7. Диспетчерлік қызмет қызметіндегі нормативтік талаптардың сақталуын қамтамасыз ету 8. Бөлімшені қажетті материалдармен, жабдықтармен қамтамасыз етуді бақылау 9. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану 10. Жұмыста нормативтік, пайдалану және техникалық құжаттаманы, диспетчерлік қызмет туралы ережені пайдалану 11. Персонал (ауысым) жұмысының нәтижелерін құжаттау
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның Әлеуметтік және еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Тасымалдауды, тиеу-түсіру жұмыстарын, диспетчерлеуді ұйымдастыру мәселелері бойынша нормативтік техникалық құжаттаманың, қызметтік құжаттаманың, нұсқаулық-әдістемелік материалдардың тізбесі мен мазмұны 3. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары 4. Кәсіпорында өндірістік жоспарлау мен диспетчерлеуді ұйымдастыру 5. Кәсіпорын бөлімшелерінің мамандануы және олардың арасындағы өндірістік байланыстар 6. Орындалатын жұмыстардың номенклатурасы мен түрлері 7. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 8. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 9. Қоймалардың, қайта тиеу кешендерінің жұмысын, көліктік және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды ұйымдастыру 10. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 11. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері 12. Диспетчерлік журналдарды және басқа да техникалық құжаттамаларды жүргізу тәртібі
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмыс кестесін жасау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұжымның қызметін жоспарлау 2. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмыс кестесін жасау 3. Жұмыста нормативтік құжаттаманы, диспетчерлік қызмет туралы ережені қолданыңыз 4. Қызметкерлермен жұмыс бойынша ұйымдастыру іс-шараларын жүргізу 5. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның Әлеуметтік және еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Нормативтік техникалық құжаттаманың, қызметтік құжаттаманың, нұсқаулық-әдістемелік материалдардың тізбесі мен мазмұны 3. Диспетчерлік қызмет туралы ішкі ереже, диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 4. Еңбекті ұйымдастыру және персоналды басқару негіздері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
<p>Дағды 3: Диспетчерлік қызмет қызметкерлерін нормативтік және техникалық құжаттамамен, нұсқаулық-әдістемелік материалдармен, шығыс материалдарымен қамтамасыз ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диспетчерлік қызметтің нормативтік және техникалық құжаттамаға, әдістемелік материалдарға қажеттілігін айқындау 2. Қызметкерлерді қажетті нормативтік және техникалық құжаттамамен, нұсқаулық-әдістемелік материалдармен қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру іс-шараларын жүргізу 3. Диспетчерлік қызметті шығыс материалдарымен қамтамасыз ету бойынша ұйымдастыру іс-шараларын жүргізу 4. Жұмыста нормативтік және техникалық құжаттаманы, диспетчерлік қызмет туралы ережені пайдалану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның Әлеуметтік және еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Көлік процестерін жоспарлау және жедел басқару мәселелері бойынша әдістемелік материалдар 3. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 4. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 5. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері 6. Диспетчерлік журналдарды және басқа да техникалық құжаттамаларды жүргізу тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
<p>Дағды 4: Диспетчерлік қызмет қызметкерлерін көтермелеу және өндіріп алу шаралары туралы ұсыныстар дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бағынысты персоналдың кәсіби құзыреттілігін мерзімді тексеру бойынша есепті құжаттаманы жүргізу 2. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің жұмыс кестесін, ауысымдық-тәуліктік тапсырмаларды, күнтізбелік жоспарларды, өндірістік бағдарламаларды сақтауына талдау жүргізу 3. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтарды, нормативтік құжаттарды сақтауын бақылау 4. Көтермелеу және жазалау шаралары туралы ұсыныстар дайындау 5. Бағынысты персонал үшін біліктілік пен құзыреттілікті алу және растау талаптарын, тәртібін белгілейтін нормативтік және техникалық құжаттаманы қолдану 6. Жұмыста нормативтік және техникалық құжаттаманы, диспетчерлік қызмет туралы ережені пайдалану

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР-ның Әлеуметтік және еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері 2. Ішкі ережелер мен еңбек нұсқаулықтары 3. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 4. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің лауазымдық нұсқаулықтары 5. Кәсіпорындағы еңбекті ұйымдастыру жүйесі 6. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 7. Есептеу техникасы, коммуникациялар және байланыс құралдары 8. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
<p>Дағды 5: Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің өндірістік нұсқаулықтарды сақтауын, ауысымдық-тәуліктік тапсырмалардың, күнтізбелік жоспарлардың, өндірістік бағдарламалардың орындалуын бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің ауысымдық-тәуліктік тапсырмаларды, күнтізбелік жоспарларды, өндірістік бағдарламаларды орындауын бақылау 2. Диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің өндірістік нұсқаулықтарды сақтауын бақылау 3. Тасымалдауды ұйымдастыруға өтінімдерді қабылдау, беру және орындау туралы ақпаратты талдау 4. Жүргізілген тексерулердің нәтижелерін құжаттау, қажетті жағдайларда жедел шаралар қабылдау 5. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану. 6. Жұмыста нормативтік, пайдалану және техникалық құжаттаманы, диспетчерлік қызмет туралы ережені пайдалану 7. Диспетчерлік қызмет жұмысының нәтижелерін құжаттау
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР еңбек қатынастары, диспетчерлік қызметтердің жұмысын ұйымдастыру саласындағы негізгі заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілері. 2. Нормативтік техникалық құжаттаманың, қызметтік құжаттаманың, нұсқаулық-өдістемелік материалдардың тізбесі мен мазмұны 3. Диспетчерлік қызмет туралы ереже, диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 4. Диспетчерлік қызмет пайдаланатын диспетчерлік бақылау жүйесінің түрі, мақсаты және жұмыс принципі 5. Еңбекті ұйымдастыру және персоналды басқару негіздері 6. Диспетчерлік бақылау жүйесінің бағдарламалық қамтамасыз ету мүмкіндіктері, бағдарламадағы жұмыс тәсілдері 7. Жүктерді тасымалдауға өтінімдерді қабылдау және олардың орындалуын бақылау тәртібі 8. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды

	<p>Дағды 6: Диспетчерлік бақылау жүйесінің жабдықтарына техникалық қызмет көрсету нормаларының сақталуын бақылауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диспетчерлік пульттің, диспетчерлік навигациялық жүйенің жабдықтарын, есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, байланыс құралдарын пайдалану 2. Диспетчерлік бақылау жүйесінің жабдықтарына техникалық қызмет көрсетуді орындау нормаларының, мерзімдерінің сақталуын бақылау 3. Бақылау нәтижелерін, Жабдықты жөндеуге өтінімдерді, жаңа жабдықты сатып алуға өтінімдерді ресімдеу 4. Жабдыққа қызмет көрсететін кезекші персоналмен өзара әрекеттесу <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диспетчерлік қызмет туралы ереже, диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің, диспетчерлік бақылау жүйесінің жабдықтарына қызмет көрсететін персоналдың міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 2. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 3. Диспетчерлік бақылау жүйесі жабдығының мақсаты мен жұмыс принципі 4. Диспетчерлік бақылау жүйесінің жабдықтарына техникалық қызмет көрсету, жөндеуге, жаңа жабдық сатып алуға өтінімдер беру тәртібі. 5. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
<p>Еңбек функциясы 2: Көлік қозғалысына диспетчерлік басшылықты қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды 1: Көлік жұмысының нәтижелері туралы Тапсырыс берушіні, қызмет басшысын және/немесе басқарудың жоғары деңгейдегі ұқсас қызметін жедел хабардар ету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Диспетчерлік пульт жабдығын, есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, байланыс құралдарын пайдалану 2. Басқару навигациялық жүйесін пайдаланыңыз 3. Байланыс және байланыс құралдарының көмегімен жедел ақпаратты алу және беру 4. Тасымалдау және тиеу-түсіру жұмыстарының барысы, ауысымдық-тәуліктік тапсырмалардың, жоспарлардың, бағдарламалардың бұзылуы, тасымалдауға өтінімдердің орындалмауы туралы Тапсырыс берушіні, басшыны және/немесе басқарудың неғұрлым жоғары деңгейдегі ұқсас қызметін хабардар етуге міндетті <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол қозғалысы, тасымалдау, тиеу-түсіру, жүктерді қабылдау және сервистік қызметтер көрсету тәртібін реттейтін негізгі нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық құжаттар 2. Диспетчерлік қызмет туралы ішкі ереже, диспетчерлік қызмет қызметкерлерінің міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 3. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 4. Диспетчерлік қызметті ұйымдастыру және механикаландыру жүйесі 5. Тапсырыс берушінің өкілдерімен, қызмет басшысымен және/немесе басқарудың жоғары деңгейдегі ұқсас қызметімен ақпарат алмасу тәсілдері 6. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды

<p>Дағды 2: Ауысымдық жоспардың және тасымалдау жөніндегі тапсырманың орындалуын ұйымдастыру және реттеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жылжымалы құрамға қажеттілікті есептеу 2. Ауысымдық-тәуліктік жұмыс жоспарын әзірлеу 3. Жылжымалы құрамды шығару және қайтару кестесін жасаңыз 4. Шығару кестесі мен ауысымдық-тәуліктік жоспар негізінде объектілер бойынша көліктің бөлінуін қалыптастыру 5. Көлік құралдарының жүргізушілеріне тапсырмалардың шарттары мен маршруттардың ерекшеліктері туралы нұсқама беру, олардың жұмыс кестесін жасау 6. Көліктің желіге уақтылы шығуын бақылау 7. Көлік процестерінің бұзылуының және жүктердің жетіспеушілігінің барлық жағдайларын тергеуге қатысу 8. Ауысымдық-тәуліктік жоспарлардың орындалуына талдау жүргізу 9. Жылжымалы құрам жұмысының нәтижелері, диспетчерлік қызмет жұмысының нәтижелері туралы жедел мәліметтер жасау 10. Диспетчерлік пульт жабдығын, есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, байланыс құралдарын пайдалану 11. Басқару навигациялық жүйесін пайдаланыңыз
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді тасымалдау, тиеу-түсіру, қабылдау, сақтау, сақтау және сервистік қызметтер көрсету қағидаларын регламенттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар 2. Еңбекті қорғау, техника қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 3. Қоймалардың, қайта тиеу кешендерінің жұмысын, көліктік және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды ұйымдастыру 4. Кәсіпорында өндірістік жоспарлау мен диспетчерлеуді ұйымдастыру 5. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 6. Жылжымалы құрамның, тиеу-түсіру механизмдерінің және контейнерлік және пакеттік тасымалдауға арналған құралдардың негізгі техникалық-пайдалану сипаттамалары 7. Жылжымалы құрамды техникалық пайдалану ережелері 8. Заманауи жабдықтар мен есептеу құралдарын, спутниктік мониторинг жүйелерін және т. б. пайдалануға негізделген көлік жұмысын бақылау мен бақылаудың, маршруттардағы тасымалдау жағдайлары мен ерекшеліктерін бақылаудың заманауи әдістері 9. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария, өрттен қорғау ережелері мен нормалары 10. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ішкі ережелер мен нұсқаулықтар 11. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 12. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>

Еңбек функциясы 3:
 Авариялық немесе басқа да төтенше жағдайлар туындаған кезде жедел және шұғыл қызметтермен, жергілікті атқарушы органдармен бірлескен іс-қимылдарды ұйымдастыру

	<p>Дағды 1: Қажетті жағдайларда жедел және шұғыл қызметтерге жәрдем көрсету үшін диспетчерлік қызмет персоналын тарту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бағынысты персоналдың қызметін ұйымдастыру 2. Жедел және шұғыл қызметтердің, жергілікті атқарушы билік органдарының тиісті өкілдерімен, басқарудың жоғары деңгейіндегі ұқсас қызметпен тиімді коммуникацияларды жүзеге асыру 3. Төтенше жағдайлар мен олардың зардаптарын жою кезінде көліктің жұмысын басқаруды қамтамасыз ету 4. Жұмыста нормативтік және техникалық құжаттаманы, диспетчерлік қызмет туралы ережені пайдалану 5. Ұйымдармен, қызметтермен, органдармен бірлескен іс-қимылдарды ұйымдастыру кезінде қабылданған шаралардың нәтижелерін құжаттау 6. Диспетчерлік пульт жабдығын, есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, байланыс құралдарын пайдалану 7. Басқару навигациялық жүйесін пайдаланыңыз 8. Байланыс және байланыс құралдарының көмегімен жедел ақпаратты алу және беру
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Төтенше жағдайларда қолданылу тәртібін, өнеркәсіптік қауіпсіздік, өртке қарсы қорғау мәселелерін, жүктерді тасымалдау, тиеу-түсіру қағидаларын регламенттейтін негізгі нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық құжаттар 2. Жедел және шұғыл қызметтердің, жергілікті атқарушы билік органдарының өкілдерімен, басқарудың жоғары деңгейіндегі ұқсас қызметпен ақпарат алмасу тәсілдері 3. Төтенше жағдайлар туындаған кезде қабылданатын іс-қимылдарды ресімдеу тәртібі 4. Қала шаруашылығын ұйымдастыру негіздері 5. Бағынысты қызметкерлердің лауазымдық нұсқаулықтары 6. Төтенше жағдайлар туындаған кезде диспетчерлік қызметтің іс-қимыл тәртібі 7. Диспетчерлік қызмет туралы ереже, диспетчерлердің міндеттері, құқықтары мен жауапкершілігі 8. Диспетчерлік бақылау жүйесінің мақсаты мен жұмыс принципі 9. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	<p>Жауапкершілік Күйзеліске тұрақтылық Шешім қабылдау қабілеті Құзыреттілік Жүйелік ойлау</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Диспетчерлік қызметтің бастығы
	4	Көліктегі Диспетчер
11. Кәсіптің карточкасы «Диспетчер (көлікте)»:		
Топтың коды:	3159-0	
Қызмет атауының коды:	3159-0-001	
Кәсіптің атауы:	Диспетчер (көлікте)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 тіркелген. Диспетчер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Автомобиль көлігінде тасымалдауды ұйымдастыру және қозғалысты басқару	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіби білім, 2 жылдан кем емес практикалық тәжірибе немесе жалпы орта білім және белгіленген бағдарлама бойынша кәсіби дайындық		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3157-2-001 - Автомобиль көлігінің диспетчері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көлік қозғалысына диспетчерлік басшылықты қамтамасыз ету		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тасымалдау процесін жүзеге асыру бойынша операцияларды орындау 2. Тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ету талаптарын орындау және стандартты емес және авариялық жағдайларда жұмыс істеу кезінде оңтайлы шешімдерді таңдау бойынша персоналдың жұмысын ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Тасымалдау процесін жүзеге асыру бойынша операцияларды орындау			

Дағды 1:

Қозғалысқа диспетчерлік басшылықты және көліктің әртүрлі түрлерінің өзара іс-қимылын қамтамасыз ету

Машықтар:

1. Көлік қозғалысына диспетчерлік басшылықты қамтамасыз ету
2. Заманауи ақпараттық технологияларды, коммуникация және байланыс құралдарын қолдана отырып, жүктерді тасымалдау процесінде әртүрлі көлік түрлерінің өзара әрекеттесуін қамтамасыз ету
3. Қозғалыс маршруттарындағы бақылау-диспетчерлік пункттермен, Бөгде ұйымдардың диспетчерлік қызметтерімен жедел байланысты ұйымдастыру және қолдау
4. Пайдалану жағдайын және тасымалдау көлемінің ауытқуын ескере отырып, көлік қозғалысының кестесін қалыптастыру
5. Жүк тасымалын қамтамасыз ету жай-күйіне талдау жүргізу
6. Көлік қозғалысының кестесіне сәйкес әрбір маршрутқа жылжымалы құрамның уақтылы және толық шығарылуын жедел бақылауды қамтамасыз ету
7. Маршруттарда көлік қозғалысын жедел бақылауды қамтамасыз ету, қозғалыс кестелерінің сақталуын, тасымалдауға өтінімдердің орындалуын қадағалау
8. Көлік логистикасы, жүктердің қозғалысы туралы ақпаратты талдаңыз және кестелерден, жұмыс жоспарларынан ауытқу себептерін анықтаңыз
9. Көлік құралдарының жүргізушілерінің (машинистерінің) желідегі көлік жұмысына дайындығына тексеру жүргізу
10. Көлік құралдарының жүргізушілерінің (машинистерінің) медициналық куәландырудан өтуін тексеру
11. Тиеу-түсіру жұмыстарының орындалуын, жүктердің дұрыс орналасуы мен төселуін бақылау
12. Жұмыс жоспарын түзету, тиеу-түсіру жұмыстарының барысы, жүктерді тасымалдау, жұмыстағы бұзушылықтар туралы ақпарат беру үшін коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану
13. Жылжымалы объектінің орналасуының географиялық координаттарын анықтау үшін басқару навигациялық жүйесін пайдаланыңыз
14. Есеп беру құжаттамасын жасау

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді тасымалдау, тиеу-түсіру, қабылдау, сақтау, сақтау және сервистік қызметтер көрсету қағидаларын регламенттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар 2. Еңбекті қорғау, техника қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 3. Қоймалардың, қайта тиеу кешендерінің жұмысын, көліктік және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды ұйымдастыру 4. Кәсіпорында өндірістік жоспарлау мен диспетчерлеуді ұйымдастыру 5. Жылжымалы құрамның, тиеу-түсіру механизмдерінің және контейнерлік және пакеттік тасымалдауға арналған құралдардың негізгі техникалық-пайдалану сипаттамалары 6. Жылжымалы құрамды техникалық пайдалану ережелері 7. Ұтымды маршруттарды әзірлеу әдістері 8. Тасымалдауды ұйымдастырушылық-жедел есепке алу нысандары 9. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 10. Заманауи жабдықтар мен есептеу құралдарын, спутниктік мониторинг жүйелерін және т. б. пайдалануға негізделген көлік жұмысын бақылау мен бақылаудың, маршруттардағы тасымалдау жағдайлары мен ерекшеліктерін бақылаудың заманауи әдістері 11. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария, өрттен қорғау ережелері мен нормалары 12. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ішкі ережелер мен нұсқаулықтар 13. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 14. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>
<p>Дағды 2: Көлік құралдарының жүргізушілеріне (машинистеріне) маршруттардағы тасымалдау ерекшеліктері туралы нұсқау беру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Маршруттық тор, жол жағдайларының сипаты бойынша ілеспе ақпарат алу 2. Көлік құралдарының қозғалыс қауіпсіздігін және тасымалдаудың уақтылығын қамтамасыз ету үшін алынған ақпаратты жүргізушілерге (машинистерге) беру немесе беруді ұйымдастыру 3. Көлік құралдарының қозғалыс қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөнінде қажетті шаралар қабылдау 4. Көлік құралдарының жүргізушілеріне қозғалыс кестесін, аялдама пункттері, ілеспе жүктерді тасымалдау қажеттілігі, жаңа клиенттерге қызмет көрсету туралы ақпаратты жеткізу

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол қозғалысы, тасымалдау, тиеу-түсіру, жүктерді қабылдау, сақтау, сақтау және сервистік қызмет көрсету ережелерін реттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар 2. Еңбекті қорғау, техника қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 3. Қоймалардың, қайта тиеу кешендерінің жұмысын, көліктік және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды ұйымдастыру 4. Кәсіпорындардың мекен-жайлары және олардың жұмыс режимі 5. Маршруттық желі, жол схемалары, олардың жай-күйі және тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ететін қозғалыс жағдайлары 6. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Дағды 3: Көлік құжаттарын, тауар-көлік жүкқұжаттарын толтыру, беру және қабылдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол парақтарын және тауар-көлік жүкқұжаттарын толтыру, беру және қабылдау 2. Олардың дұрыс ресімделуін, тауар-көлік жүкқұжаттарында деректемелер мен мөртабандардың, жүктің толық көлемде тапсырылғаны туралы белгілердің болуын тексеру 3. Спидометр көрсеткіштерінің, жанар-жағармай материалдарының (ЖЖМ) алынуы мен қалдықтарының жазбаларының дұрыстығын бақылау 4. Жол парақтарының қозғалысы бойынша тіркеу журналдарын толтыру 5. Көлік құралдарының желісіне техникалық жай-күйін және шығарылымын тіркеу журналдарын толтыру 6. Жол парақтарында жүргізушілердің жол жүру ережелерін бұзғаны туралы жазбаларды анықтау және олар туралы басшылыққа баяндау 7. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын қолдану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көлік құжаттамасын және тауар-көлік жүкқұжаттарын ресімдеу және өңдеу тәртібі, техникалық-пайдалану көрсеткіштерін есепке алу 2. Іскерлік қарым-қатынас, келіссөздер жүргізу әдістері мен әдістері 3. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Дағды 4: Ведение оперативного учета хода перевозочного процесса и выполнения погрузочно-разгрузочных работ	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тасымалдау процесінің барысын, тиеу-түсіру жұмыстарының орындалуын жедел есепке алуды жүргізу 2. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын қолдану 3. Есеп беру құжаттамасын жасау 4. Жүктерді тиеу, орнын ауыстыру және түсіру кезінде еңбекті қорғау ережелерінің сақталуын бақылау 5. Тиеу-түсіру жұмыстарын жүргізу кезінде пайдаланылатын жабдықтар мен құрылғыларды тексеруді бақылау

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді тасымалдау, тиеу-түсіру, қабылдау, сақтау, сақтау және сервистік қызметтер көрсету қағидаларын регламенттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар 2. Тиеу-түсіру жұмыстарын орындау және жүктерді сақтау жөніндегі нұсқаулықтар 3. Тасымалдауды және тиеу-түсіру жұмыстарын ұйымдастырушылық-жедел есепке алу нысандары 4. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Еңбек функциясы 2: Тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ету талаптарын орындау және стандартты емес және авариялық жағдайларда жұмыс істеу кезінде оңтайлы шешімдерді таңдау бойынша персоналдың жұмысын ұйымдастыру	Дағды 1: Қауіпсіздікті және тасымалдарға келісілген жедел басшылықты қамтамасыз ету	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктердің қозғалу процесін, мерзімдердің сақталуын, маршруттың дәлдігін, бақылау нүктелерінің уақтылы өтуін, жүктердің сақталуын қадағалау 2. Жылжымалы объектінің орналасуының географиялық координаттарын анықтау үшін басқару навигациялық жүйесін пайдаланыңыз 3. Көлік жұмысы туралы алынған деректерді ауысымдық-тәуліктік тапсырмалармен салыстыру 4. Ауытқуларды және олардың пайда болу себептерін анықтаңыз 5. Көлік операцияларын орындау кезеңдерін, мерзімдерін және қауіпсіздігін түзетіңіз
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді тасымалдау, тиеу-түсіру, қабылдау, сақтау, сақтау және сервистік қызметтер көрсету қағидаларын регламенттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар 2. Еңбекті қорғау, техника қауіпсіздігі, өндірістік санитария ережелері мен нормалары 3. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ережелер мен нұсқаулықтар 4. Ауысымдық-тәуліктік тапсырмалар, көлік қозғалысының кестелері 5. Тасымалдау маршруттары, бақылау нүктелері және маршруттар бойынша қозғалыс шарттары 6. Диспетчерлік бақылау жүйесінің мақсаты мен жұмыс принципі 7. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Нормативтен тыс тоқтап қалуларды, көлік процестерінің іркілістерін жою жөніндегі жұмыстарды орындау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Орындардың болуы, техникалық ақаулық себебінен маршрутта тоқтап қалу, саябаққа, вокзалға, портқа мерзімінен бұрын оралу, маршруттардағы кешігулер туралы ақпаратты иелену 2. Көлікті маршруттан маршрутқа жедел ауыстыруды, резервтік көлік желісіне шығаруды ұйымдастыру 3. Көлік қозғалысының кестесіне және тиеу-түсіру жұмыстарының орындалуына, көлік қозғалысының маршруттарына жедел түзету жүргізу 4. Бос көлікті ілеспе бағытта жүктеуді ұйымдастыру 5. Келіссөздер жүргізу

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді тасымалдау, тиеу-түсіру, қабылдау, сақтау, сақтау және сервистік қызметтер көрсету қағидаларын регламенттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар 2. Өртүрлі операциялардағы көліктің тоқтап қалу нормалары 3. Еңбекті қорғау ережелері мен нормалары 4. Іскерлік қарым-қатынас, келіссөздер жүргізу әдістері мен әдістері 5. Өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыру негіздері 6. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 3: Маршрутта жылжымалы құрамға уақтылы техникалық көмек көрсетуді ұйымдастыру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Штаттан тыс жағдайға жедел әрекет ету 2. Көлік тәртібінің сақталуын қамтамасыз ету 3. Қажетті жағдайларда (техникалық ақаулық, авария) жылжымалы құрамға техникалық немесе жөндеу көмегін көрсетуді ұйымдастыру 4. Басшылықты уақтылы хабардар ету (есеп беру) 5. Оқиғалар және оларды жою бойынша қабылданған шаралар туралы жедел мәлімет жасау <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жүктерді тасымалдау, тиеу-түсіру, қабылдау, сақтау, сақтау және сервистік қызметтер көрсету қағидаларын регламенттейтін нормативтік-құқықтық құжаттар 2. Еңбекті қорғау, техника қауіпсіздігі, өндірістік санитария ережелері мен нормалары 3. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ережелер мен нұсқаулықтар 4. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қарым-қатынас Құзыреттілік Жауапкершілік Басшылық қойған міндеттерді өз бетінше шеше білу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Көліктегі аға диспетчер
	3	Қозғалыс және тиеу-түсіру жұмыстарының диспетчерлік қызметінің операторы
	3	Көліктегі диспетчерлік қызмет операторы
12. Кәсіптің карточкасы «Диспетчерлік қозғалыс қызметінің және тиеу-түсіру жұмыстарының операторы »:		
Топтың коды:	4323-2	
Қызмет атауының коды:	4323-2-018	
Кәсіптің атауы:	Диспетчерлік қозғалыс қызметінің және тиеу-түсіру жұмыстарының операторы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 тіркелген. Қозғалыс және тиеу-түсіру жұмыстарының диспетчерлік қызметінің операторы	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Автомобиль көлігінде тасымалдауды ұйымдастыру және қозғалысты басқару	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіби білім немесе жалпы орта білім және 1 жылдан кем емес практикалық тәжірибе және/немесе белгіленген бағдарлама бойынша кәсіби дайындық		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Тасымалдау процесінің барысын және тиеу-түсіру жұмыстарының орындалуын бақылау		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүктерді тасымалдау және тиеу-түсіру жұмыстары жоспарының орындалуын қамтамасыз ету 2. Жүктерді тасымалдауды жүзеге асыру кезінде көлік құралдарының жұмысын үйлестіру 3. Тасымалдау процесінің барысын және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды жедел есепке алу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жүктерді тасымалдау және тиеу-түсіру жұмыстары жоспарының орындалуын қамтамасыз ету	Дағды 1: Диспетчердің өкімдерін орындау	Машықтар:	
		1. Диспетчердің өкімдерін орындау 2. Жедел өкімдер журналын жүргізу 3. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану	
		Білімдер:	
		1. Диспетчерлік қызметтердің жұмысына, тасымалдауды ұйымдастыруға, жүктерді тасымалдау процесін жедел басқаруға, тиеу-түсіру жұмыстарын орындауға қатысты қағидалар, нұсқаулықтар, басқа да басшылық материалдар мен нормативтік құжаттар 2. Кәсіпорында өндірістік жоспарлау мен диспетчерлеуді ұйымдастыру 3. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) түрлері 4. Кәсіпорын бөлімшелерінің мамандануы, олардың арасындағы өндірістік байланыстар 5. Еңбекті және өндірісті ұйымдастыру негіздері 6. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария қағидалары мен нормалары 7. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары	
Дағдыны тану мүмкіндігі:		Ұсынылмайды	
	Дағды 2: Жол құжаттамасын тіркеу журналдарына тіркеуді жүзеге асыру немесе деректер банкіні құру	Машықтар:	
		1. Жол құжаттамасын тіркеу журналдарына тіркеуді жүзеге асыру немесе деректер банкіні құру 2. Жұмыста есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану	

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол құжаттамасын тіркеу журналдарында немесе деректер банкінде тіркеу тәртібі 2. Ақпаратты өңдеу және берудің қолданылатын техникалық құралдарын пайдалану 3. Кәсіпорында өндірістік жоспарлау мен диспетчерлеуді ұйымдастыру 4. Жүктерді тасымалдау, тиеу-түсіру, қабылдау тәртібін реттейтін негізгі нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық құжаттар 5. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ішкі қағидалар мен нұсқаулықтар 6. Ішкі еңбек тәртібінің қағидалары
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Дағды 3: Көлік тәртібінің сақталуын бақылау және көлік құралдарының жұмысын есепке алуды жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көлік құралдарын жүргізушілердің жол-көлік тәртібін сақтауын бақылау 2. Жолда көлік құралдарының қозғалысын, тасымалдау сапасын бақылау 3. Көлік құралдарының жұмысын есепке алу 4. Жылжымалы объектінің географиялық координаттарын анықтау үшін диспетчерлік навигациялық жүйені пайдалану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол қозғалысы, тасымалдау, тиеу-түсіру, жүктерді қабылдау және сервистік қызмет көрсету қағидаларын регламенттейтін негізгі нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық құжаттар 2. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария, өртке қарсы қорғау қағидалары мен нормалары 3. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы қағидалар мен нұсқаулықтар 4. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Дағды 4: Көлік және ілеспе құжаттарды толтыру, беру және қабылдау, оны ресімдеудің дұрыстығын тексеру	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол парақтары мен тауар-көлік жүкқұжаттарын толтыру, беру және қабылдау 2. Жол парақтарының және тауар-көлік жүкқұжаттарының дұрыс ресімделуін, тауар-көлік жүкқұжаттарындағы деректемелер мен мөртабандардың, жүктің толық көлемде тапсырылғаны туралы белгілердің болуын тексеру 3. Спидометр көрсеткіштерінің дұрыс жазылуын, жанар-жағармай материалдарының (ЖЖМ) алынуы мен қалдықтарын бақылау 4. Жол парақтарында жүргізушілердің жол қозғалысы қағидаларын бұзуы туралы жазбаларды анықтау және олар туралы басшылыққа баяндау 5. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану

Білімдер:

1. Көлік және ілеспе құжаттарды ресімдеу, беру, қабылдау және өңдеу тәртібі
2. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары
3. Диспетчерлік қызметтердің жұмысына, тасымалдауды ұйымдастыруға және тасымалдау процесін жедел басқаруға қатысты қағидалар, нұсқаулықтар, басқа да басшылық материалдар мен нормативтік құжаттар
4. Кәсіпорында өндірістік жоспарлау мен диспетчерлеуді ұйымдастыру
5. Орындалатын жұмыстардың (қызметтердің) түрлері
6. Ішкі еңбек тәртібінің қағидалары

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Ұсынылмайды

Дағды 5:

Маршруттарда көлік құралдарының жұмыс кестелерінің сақталуын және қозғалысын, тасымалдауға арналған өтінімдердің орындалуын бақылау

Машықтар:

1. Маршруттарда көлік құралдарын жолға шығару кестелерінің сақталуын және қозғалысын, тасымалдауға арналған өтінімдердің орындалуын бақылау
2. Көліктің тиеу-түсіру операцияларында болуын бақылау
3. Жылжымалы объектінің географиялық координаттарын анықтау үшін диспетчерлік навигациялық жүйені пайдалану
4. Көлік құралдарының жүргізушілерімен, клиентурамен, тиеу-түсіру және желілік диспетчерлік пункттермен, терминалдармен жедел байланысты жүзеге асыру
5. Көлік құралдарының жұмысы туралы алынған деректерді ауысымдық-тәуліктік тапсырмалармен, жоспарлармен салыстыру, ауытқулар мен олардың туындау себептерін анықтау
6. Ауысымдық-тәуліктік тапсырмалардың, жоспарлардың бұзылуы, тасымалдауға арналған өтінімдердің орындалмауы туралы басшылықты хабардар ету
7. Қажет болған жағдайларда (техникалық ақаулық, авария) жылжымалы құрамға техникалық немесе жөндеу көмегін көрсетуді ұйымдастыру
8. Диспетчерлік пульт жабдықтарын, ұйымдастыру техникасы құралдарын, коммуникациялар мен байланыс құралдарын пайдалану

Білімдер:

1. Жол қозғалысы, тасымалдау, тиеу-түсіру, жүктерді қабылдау және сервистік қызмет көрсету тәртібін реттейтін негізгі нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық құжаттар
2. Маршруттық желі және қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы қозғалыс шарттары
3. Жол схемасы және олардың қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы жай-күйі
4. Қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы қозғалыс кестесі мен аялдама пункттері
5. Қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы жүргізушілердің жұмыс кестесі
6. Қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы тасымалдау қашықтықтары мен жол жағдайларының сипаты
7. Қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдарын дайындаушы зауыттың автомобильдерді техникалық пайдалану жөніндегі талаптары
8. Қазіргі заманғы жабдықтар мен есептеу құралдарын, спутниктік мониторинг жүйесін және т. б. пайдалануға негізделген маршруттардағы тасымалдардың шарттары мен ерекшеліктерін мониторингілеу және көлік жұмысын бақылаудың заманауи тәсілдері
9. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария, өртке қарсы қорғау қағидалары мен нормалары
10. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ішкі қағидалар мен нұсқаулықтар.
11. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдары.
12. Экономика, еңбекті және өндірісті ұйымдастыру негіздері.

Дағдыны тану мүмкіндігі:

Ұсынылмайды

Еңбек функциясы 2:
Жүктерді тасымалдауды жүзеге асыру кезінде көлік құралдарының жұмысын үйлестіру

<p>Дағды 1: Жүргізушілермен, клиенттермен, терминалдармен жедел байланысты ұстау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Көлік құралдары жүргізушілерінің жұмысын және олардың клиенттермен, терминалдармен өзара іс-қимылын реттеу, үйлестіру 2. Клиентурамен, тиеу-түсіру және желілік диспетчерлік пункттермен, терминалдармен жедел байланысты жүзеге асыру 3. Жүктердің олардың мекенжайына келу уақыты туралы жүк алушыларға хабарлау 4. Жүк түзуші және жүк алушы объектілерде, тиеу және түсіру пункттерінде жүктердің болуы туралы ақпаратты, оның ішінде компьютерлік техниканы пайдалана отырып жинау және өңдеу 5. Көлік құралдарының тиелуі, нақты аралық пункттердің өту уақыты, маршруттың соңғы пунктіне келу, техникалық ақау себебі бойынша тоқтап тұру, маршруттардағы кешігу, коммуникация және байланыс құралдарының көмегімен көлік құралдарының уақтылы келмеуі туралы жедел ақпарат алуға және беруге міндетті 6. Тасымалдау процесінің барлық қатысушыларымен оны оңтайландыру мақсатында өзара іс-қимылды қамтамасыз ету 7. Байланыс және коммуникация құралдарының көмегімен жедел ақпаратты алу клиенттер мен көлік құралдарының жүргізушілеріне беру 8. Диспетчерлік пульт жабдықтарын, ұйымдастыру техникасы құралдарын, коммуникациялар мен байланыс құралдарын пайдалану <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол қозғалысы, тасымалдау, тиеу-түсіру, жүктерді қабылдау және сервистік қызмет көрсету тәртібін реттейтін негізгі нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық құжаттар 2. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария, өртке қарсы қорғау қағидалары мен нормалары 3. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы қағидалар мен нұсқаулықтар 4. Жүргізушілермен, клиентурамен, терминалдармен байланысты жүзеге асыру тәртібі мен әдістері 5. Орындалатын жұмыстардың (көрсетілетін қызметтердің) түрлері 6. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Ұсынылмайды</p>

<p>Дағды 2: Жүргізушілерді маршруттағы тасымалдаулардың шарттары мен ерекшеліктері туралы ақпараттандыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бұл ретте жолдың жай-күйіне, нақты метеорологиялық жағдайларда жекелеген учаскелердегі жол қозғалысының ерекшеліктеріне ерекше назар аудара отырып, маршруттардағы тасымалдау шарттары мен ерекшеліктері туралы жүргізушілерге нұсқау беру 2. Маршруттардағы тасымалдардың шарттары мен ерекшеліктері, жолдардың жай-күйі, жекелеген учаскелердегі қозғалыс ерекшеліктері, сондай-ақ метеоқызметтің мәліметтері туралы жедел ақпарат алу және беру 3. Көлік құралдары қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөнінде қажетті шаралар қабылдау 4. Диспетчерлік пульт жабдықтарын, ұйымдастыру техникасы құралдарын, коммуникациялар мен байланыс құралдарын пайдалану. 5. Пайдалану құжаттамасын пайдалану
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жол қозғалысы, тасымалдау, тиеу-түсіру, жүктерді қабылдау және сервистік қызмет көрсету тәртібін реттейтін негізгі нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық құжаттар 2. Маршруттардағы тасымалдардың шарттары мен ерекшеліктері, жолдардың жай-күйі, жекелеген учаскелердегі қозғалыс ерекшеліктері туралы деректерді алу және беру тәртібі мен әдістері, сондай-ақ метеоқызметтің мәліметтері 3. Тасымалдау қауіпсіздігін қамтамасыз ететін маршруттық желі және қозғалыс шарттары 4. Жол схемасы және олардың қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы жай-күйі 5. Қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы қозғалыс кестесі мен аялдама пункттері 6. Қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы жүргізушілердің жұмыс кестесі 7. Қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдары қозғалысының маршруттарындағы тасымалдау қашықтықтары мен жол жағдайларының сипаты 8. Қозғалысын оператор ұйымдастыратын және бақылайтын көлік құралдарын дайындаушы зауыттың автомобильдерді техникалық пайдалану жөніндегі талаптары 9. Қазіргі заманғы жабдықтар мен есептеу құралдарын, спутниктік мониторинг жүйесін және т. б. пайдалануға негізделген маршруттардағы тасымалдардың шарттары мен ерекшеліктерін мониторингілеу және көлік жұмысын бақылаудың заманауи тәсілдері 10. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария, өртке қарсы қорғау қағидалары мен нормалары 11. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі туралы ішкі қағидалар мен нұсқаулықтар 12. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 13. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі 14. Экономика, еңбекті және өндірісті ұйымдастыру негіздері
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>

Еңбек функциясы 3:

Тасымалдау процесінің барысын және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды жедел есепке алу	Дағды 1: Тасымалдау процесінің барысын және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды жедел есепке алу	Машықтар: 1. Тасымалдау процесінің барысын, тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды жедел есепке алуды жүргізу 2. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану 3. Есептік құжаттаманы құру
		Білімдер: 1. Жол қозғалысы, тасымалдау, тиеу-түсіру, жүктерді қабылдау және сервистік қызмет көрсету тәртібін реттейтін негізгі нормативтік құқықтық және нормативтік-техникалық құжаттар 2. Тиеу-түсіру жұмыстарын орындау және жүктерді қоймалау жөніндегі нұсқаулықтар 3. Тасымалдауды ұйымдастыру және тасымалдау процесін жедел басқару тәртібі 4. Қоймалардың жұмысын, көліктік және тиеу-түсіру жұмыстарын орындауды ұйымдастыру 5. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария қағидалары мен нормалары 6. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 7. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Жедел өкімдер журналын жүргізу	Машықтар: 1. Жедел өкімдер журналын ресімдеу, толтыру 2. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану
	Білімдер: 1. Жедел өкімдер журналын жүргізудің белгіленген тәртібі 2. Есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 3. Диспетчерлік қызметтердің жұмысына қатысты қағидалар, нұсқаулықтар, басқа да басшылық және нормативтік құжаттар 4. Ішкі еңбек тәртібінің қағидалары 5. Есептік құжаттаманы жүргізу тәртібі	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Компетентность Коммуникабельность	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	2	Водитель
	3	Диспетчер (көліктегі)
13. Кәсіптің карточкасы «Диспетчерлік қызмет операторы (көлікте) »:		
Топтың коды:	4322-3	
Қызмет атауының коды:	4322-3-004	
Кәсіптің атауы:	Диспетчерлік қызмет операторы (көлікте)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 31 желтоқсанда № 22003 тіркелген. Диспетчерлік қызмет операторы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Автомобиль көлігінде тасымалдауды ұйымдастыру және қозғалысты басқару	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Техникалық және кәсіби білім немесе жалпы орта білім және 1 жылдан кем емес практикалық тәжірибе және/немесе белгіленген бағдарлама бойынша кәсіби дайындық		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	4322-3-003 - Диспетчерлік қызмет (өндірістік-диспетчерлік) операторы 4322-3-004 - Диспетчерлік қызмет операторы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Осуществление оперативного учета перевозок грузов		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жүк тасымалдарын жедел есепке алу 2. Құжаттама жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жүк тасымалдарын жедел есепке алу	Дағды 1: Тасымалдау процесі барысында операцияларды есепке алу	Машықтар:	
		1. Тасымалдау процесі барысында операциялардың есебін жүргізу 2. Орындалған жұмыстарды (көрсетілген қызметтерді) тапсырудың есебін жүргізу 3. Алынған деректерді ауысымдық-тәуліктік тапсырмалармен, күнтізбелік жоспарлармен, өндірістік бағдарламалармен салыстыру 4. Ауысым-тәуліктік тапсырмаларды, жоспарларды, бағдарламаларды, тапсырыстарды орындамаудың есебін жүргізу 5. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану 6. Жылжымалы объектінің географиялық координаттарын анықтау үшін диспетчерлік навигациялық жүйені пайдалану	
		Білімдер:	
		1. Өртүрлі көлік түрлерімен жүк тасымалдау қағидалары 2. Диспетчерлік қызметтердің жұмысына, тасымалдауды ұйымдастыруға және тасымалдау процесін жедел басқаруға қатысты қағидалар, нұсқаулықтар, басқа да басшылық материалдар мен нормативтік құжаттар 3. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 4. Қазіргі заманғы жабдықтар мен есептеу құралдарын, спутниктік мониторинг және болжау жүйелерін пайдалануға негізделген маршруттардағы тасымалдардың шарттары мен ерекшеліктерін мониторингілеу және көлік жұмысын бақылаудың қазіргі заманғы тәсілдері 5. Ішкі еңбек тәртібінің қағидалары 6. Еңбекті қорғау қағидалары мен нормалары	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды	

	Дағды 2: Тасымалдау процесінің барысы туралы ақпараттандыру	Машықтар: 1. Байланыс және коммуникация құралдарының көмегімен жедел ақпаратты алу және беру 2. Диспетчерді тасымалдау барысы, ауысым-тәуліктік тапсырмалардың, жоспарлардың, бағдарламалардың бұзылуы, тасымалдауға арналған өтінімдердің орындалмауы туралы хабардар ету 3. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану 4. Жылжымалы объектінің географиялық координаттарын анықтау үшін диспетчерлік навигациялық жүйені пайдалану
		Білімдер: 1. Диспетчерлік қызметтердің жұмысына, тасымалдауды ұйымдастыруға және тасымалдау процесін жедел басқаруға қатысты қағидалар, нұсқаулықтар, басқа да басшылық материалдар мен нормативтік құжаттар 2. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 3. Қазіргі заманғы жабдықтар мен есептеу құралдарын, спутниктік мониторинг және болжау жүйелерін пайдалануға негізделген маршруттардағы тасымалдардың шарттары мен ерекшеліктерін мониторингілеу және көлік жұмысын бақылаудың қазіргі заманғы тәсілдері 4. Ішкі еңбек тәртібінің қағидалары 5. Еңбекті қорғау қағидалары мен нормалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Еңбек функциясы 2: Құжаттама жүргізу	Дағды 1: Есептік құжаттама жүргізу
		Білімдер: 1. Есепке алу құжаттамасын жүргізу немесе деректер банкін қалыптастыру тәртібі 2. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары 3. Диспетчерлік қызметтердің жұмысына, тасымалдауды ұйымдастыруға және тасымалдау процесін жедел басқаруға қатысты қағидалар, нұсқаулықтар, басқа да басшылық материалдар мен нормативтік құжаттар
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
	Дағды 2: Есептік құжаттаманы жасау	Машықтар: 1. Есептер, оның ішінде ауысым-тәуліктік тапсырмалардың, жоспарлардың, бағдарламалардың анықталған бұзушылықтары, тасымалға орындалмаған өтінімдер бойынша есептер жасау 2. Жұмыста есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарын пайдалану

		Білімдер:
		1. Диспетчерлік қызметтердің жұмысына, тасымалдауды ұйымдастыруға және тасымалдау процесін жедел басқаруға қатысты қағидалар, нұсқаулықтар, басқа да басшылық материалдар мен нормативтік құжаттар 2. Есептік құжаттаманы жасау және жүргізу тәртібі 3. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өндірістік санитария қағидалары мен нормалары 4. Есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Ұсынылмайды
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Коммуникабельділік Стресстік жағдайда жұмыс істей білу Шыдамдылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	Диспетчер на транспорте
	2	Водитель

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

14. Мемлекеттік органның атауы:
 Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі
 Орындаушы:
 Өзбеков С.Қ., +7 (717) 298 33 02, transport@transport.gov.kz
15. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):
 Қазақстан Республикасының Көлік министрлігі
 Жоба жетекшісі:
 Өзбеков С.Қ.
 E-mail: transport@transport.gov.kz
 Телефон нөмірі: +7 (717) 298 33 02
16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 3 , 31.07.2025 г.
 17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 19.08.2025 г.
 18. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -
 19. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2025 г.
 20. Бағдарлы қайта қарау күні: 31.12.2028 г.